

Skogsbrandhund

När detta nummer publiceras så är ju sommaren 2019 påbörjad, förhoppningsvis med en hel del sol och sköna dagar i vardande.

Alla minns vi ju sommaren 2018, som ju var fullproppad med sol och värme, till glädje för många, till elände för de flesta jordbrukare, och tyvärr till stor fasa för många människor i skogsbygder där jättelika bränder rasade vecka efter vecka.

Förhoppningsvis blir det inte likadant i år, men tyvärr verkar det ju som om vi får räkna med allt större risk för förödande bränder i framtiden.

Det vi alla, som skräckslaget följde nyheter från brandplatserna, också lärde oss var att elden inte är så lättsläckt när den väl fått fäste. Trots stora insatser att släcka, så kan elden gömma sig långt nere i marken länge efter att det ser ut som om det är släckt, för att sen kasta sig vidare vid första bästa tillfälle. Ibland kan vi se eldgömmorna genom att rök stiger upp, men ibland syns det inte alls för ett mänskligt öga.

Detta är grunden för skogsbrandhundarnas arbete.

Personligen hade jag aldrig tidigare hört talas om hundar som hjälper till vid bränder, i alla fall inte med själva släckningsarbetet. När man hör ordet "brandhundar" så tänker man kanske i första hand på räddningshundar av olika slag.

Men en skogsbrandhund arbetar alltså som hjälp vid eftersläckning, och att jag inte hört talas om dem förut kan bero på att det är något alldeles nytt, både i Sverige och i världen. Utbildningen av dem har alldeles nyss formats och utprovats, utifrån en idé av Malin Kyllesjö, Kyllesjö Hund, tillsammans med några andra hundmänniskor och deras hundar. En av de först utbildade förarna, Mette Svarvare, är den jag intervjuat för att ta reda på mer om vad skogsbrandhundar är för något.

Mette har känt Malin ett tag, och var snabb med att tacka ja när hon och hennes labrador Knastra (hon hade faktiskt det namnet innan hon blev skogsbrandhund) blev inbjudna att delta i utbildningen som Malin klurat på ett tag och nu ville prova ut. Mette och Knastra, samt tidigare labradorer Mette har och haft har jobbat med praktisk fågeljakt länge, men Mette kände att det skulle vara roligt att få en ny utmaning och prova en alldeles ny träningsform.

Till slut var de sex stycken ekipage som deltog i utbildningen, bland annat Mettes mamma med sin labrador Nattmara. Sammanlagt blev det fyra labradorer, en korthårig vorsteh och en australisk shepherd, som skulle utbildas.

Det första som hände var att en mentaltest genomfördes, för att utröna hundarnas lämplighet för utbildningen. Det allra viktigaste var att hundarna visade stor uthållighet, och inte gav upp efter några minuter. Motivationsnivån behöver vara ganska hög hos hunden, och man behöver lista ut vilka knappar de har att trycka på för att få igång motivationen. Mette har fått jobba en hel del med att hitta Knastras motivationsknapp, som visade sig vara en pipande boll, något som hon aldrig förut fått leka med.

Hundarna måste också vara mycket lydiga, följa matte/husse väl, komma på inkallning, stoppa på signal. Alltså sånt som alla jakttränade labradorer är bra på.

Sen måste man ju träna in själva doften som hundarna ska söka efter. Idén är ju alltså att hunden ska söka i utkanten av ett brandområde, och där kunna hitta dolda pyrande gömmor som skulle kunna sprida sig till närliggande obränd skog.

Utbildarna har ett hemligt recept på doften som används när hundarna tränas, och själva inträningen av doften går till som när man tränar Nosework, med hjälp av burkar med olika dofter. Hundarna får lära sig att markera "branddoften", och Knastra har lärt sig så kallad "frysmarkering" dvs att hunden stelnar till och liksom "pekar" med nosen på den rätta doften. Det är den bästa markeringen för en hund i brandskog, eftersom marken kan vara för varm att sätta sig på och krasa i. Och skäller man kan man i värsta fall få i sig onödigt mycket rök. Hundarna jobbar ju förstås inte i det första skedet av branden, utan först när brandområdet lämnas över till skogsägaren för eftersläckning, men riskerna finns ju fortfarande kvar i viss mån.

Förutom denna träning har också hundarna fått träna IRL, det vill säga på ett brandområde "på riktigt". Det kan se ut som så att hunden går i lång lina eller kanske lös över området och arbetar ganska självständigt, något som ju passar labradorer bra oftast. Man går som "under hagelbössan"

Ekipagen går alltid två och två av säkerhetsskäl och förarna har brandskyddskläder och hjälm. Det är ju inte riskfritt att röra sig i ett brandområde, och förutom nedfallande träd och lågor, är det ju kolmonoxid och andra giftiga gaser man måste se upp med. Det är en mycket speciell miljö att jobba i, det luktar även för en människa på ett speciellt sätt, och låter annorlunda.

Redan på den första träningen på ett brandområde hittade hundarna sju "eldgömmor", som behövde mer släckning, vilket visar potentialen i skogsbrandhundarnas arbete framöver.

Knastra har också fått jobba efter ett par blixtnedslag i hemtrakten, och som man kan förstå kommer det att finnas stora möjligheter för brandhundar att få jobba i framtiden.

Två nya utbildningar är på gång med fullsatta platser, och en certifiering har tagits fram för att ge hundarna godkännande som brandhundar. Utbildare är Annie Johansson, expert på skogsbränder, Martin Johansson, minhundsförare och utbildare i specialsök, samt Malin Kylesjö, mentaltestdomare och utbildare.

Om man nu blir intresserad, vilka egenskaper ska hunden och föraren helst ha?

För hunden-uthållighet och ork, man ska kunna jobba i fyra-timmarspass framöver i jobbig terräng med bara en halvtimmes rast och med kortare pauser däremellan. Man ska kunna jobba utan att bry sig om andra hundar och människor. Allt detta passar väl för de flesta labradorer, man har här bytt ut fågeln mot eld, kan man nästan säga.

Föraren blir också certifierad, och det gäller för denne/a att vara en lugn och rådig person som inte greps av panik och stress alltför lätt. Och även förare bör ju ha en bra grundkondition.

Så tag er en funderare, passar ni in i detta så kanske en helt ny träningsform och praktiskt arbete i samhällets tjänst som Certifierat Ekipage Skogsbrandhund kan vara något för er.